

Nyhetsbrev för överförmyndare Vintern 2022

Hej,

Efter en intensiv höst är det snart dags att fira jul med nära och kära. Vi avslutar året med ett nyhetsbrev med några blandade rättsfall, lite blandad information om cirkulär, information från Försäkringskassan, kommande kurser/seminarium och annat som vi hoppas är till nytta för Er med intresse för överförmyndarfrågor.

Rättsfall och domar

Större ansvar för god man att ansöka bostad åt huvudman enligt HFD

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har avgjort ett mål gällande bistånd från socialnämnden där frågan var om den enskilde var i behov av bistånd i form av en bostad. Den gode mannen menade att en god man har ett visst ansvar och hade ställt den enskilde i kö till olika hyresvärdar etc. Situationen var sådan att huvudmannen vid tidpunkten för nämndens beslut var helt bostadslös och på grund av sitt hälsotillstånd hade speciella svårigheter att på egen hand söka boende. HFD menar att det inte finns några begränsningar i vad uppdraget som god man innehålla samt att den enskildes behov kompenseras för svårigheterna eftersom det ingår i den gode mannens uppgifter att hjälpa till att söka bostad. Högsta förvaltningsdomstolen, mål nr 551-22 meddelad 2022-11-10

Kommentar:

HFD är högsta instans att avgöra mål om ekonomiskt bistånd, vilket också är den fråga som målet avsåg. Frågor om godmanskap prövas dock av Högsta domstolen som högsta instans. Vi kan konstatera att vad som ingår i en god mans uppdrag är väsentligt olika om man tar aktuellt avgörande från HFD och jämför med NJA 2022 s. 623 "godmansförutsättningarna" som meddelades 2022-07-01.

Fullt förvaltarenskap när huvudmannen endast givit samtycke till ett begränsat godmanskap

Hovrätten konstaterar att såväl läkarintyg som social utredning ger stöd för att huvudmannen har ett hjälpbehov med anledning av psykisk störning eller liknande förhållanden. Den enskilde samtyckte endast till ett begränsat godmanskap avseende att försälja ett fritidshus. Då hjälpbehovet, enligt hovrätten, är större än inkom försäljning av fritidshuset, kan hjälpbehovet endast tillgodoses genom ett fullt förvaltarenskap.

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 8210-22, meddelad 2022-10-22.

Förvaltarenskap omfattade även inkomster från arbete

Tingsrätten utökade förvaltarenskapets omfattning att omfatta även de medel som huvudmannen förvärvat genom eget arbete. Huvudmannen överklagade till hovrätten och yrkade att såväl förvaltarenskapet som sådant men även utökningen skulle upphöra.

Hovrätten konstaterar att den enskildes situation förbättrats men att den positiva utvecklingen ter sig ha skett under förvaltarenskapet. Enligt Hovrätten är det av stor vikt att huvudmannens skuldsanering inte äventyras varmed överklagan avslås. Förvaltarenskapet ska således omfatta även inkomster som huvudmannen förvärvat genom eget arbete enligt 11 kap. 8 § 2 st FB.

Svea hovrätt, mål nr ÖÄ 8480-22, meddelad 2022-11-25

God man inte skyldig att återbetala felaktigt utbetalad assistansersättning

I det enskilda fallet riktades ett krav om återbetalning om 6 713 723 kronor mot den gode mannen. Hen anförde att hen varken varit sammanboende med den assistansberättigade (bror till GM) och inte heller utfört assistansen. Att det varit ett anlitat bolag (utförare) som lämnat underlag att skriva under samt att det inte funnits skäl att betvivla månadsräkningarna. Förvaltningsrätten avslog dock den gode mannens överklagan och menade att den gode mannen undertecknat räkningar som varit felaktiga varmed assistansersättning utbetalats felaktigt. Kammarrätten undanröjde dock underinstansernas avgöranden. Av socialförsäkringsbalkens 108 kap. 9 a § framgår att ett återkrav kan uppgå endast till högst det belopp som personen tagit emot. Den gode mannen har inte mottagit någon ersättning då detta utbetalats till utföraren. Det saknas därmed grund för återkrav mot den gode mannen.

Kammarrätten i Göteborg, mål nr 2632-22, meddelad 2022-11-14.

Barnpension fick betalas ut igen då överförmyndarens beslut inte efterföljts

Överförmyndarnämnden meddelade under 2018 till pensionsmyndigheten att pensionsmedel skulle spärras. Detta missades dock varmed medel fortsatte att utbetalas till barnets moder trots såväl överförmyndarens beslut och att barnet var placerat. Till saken hör att det saknades ett överförmyndarspärtrat konto. Pensionsmyndigheten fortsatte därför att utbetala barnpension till modern. Medförmyndaren yrkade att barnpension skulle utbetalas retroaktivt då det inte kommit barnet till del. Förvaltningsrätten bedömde att den utbetalning som skett till felaktig mottagare (modern) inte medförde att barnet fått sin ersättning. Barnet förklarades berättigad till barnpension till ett överförmyndarspärtrat konto. Pensionsmyndigheten överklagade förvaltningsrättens beslut. Kammarrätten konstaterar att Pensionsmyndigheten mottagit överförmyndarens beslut att efterlevandestödet skulle gå till ett överförmyndarspärtrat konto. Därmed ska inte ersättning, enligt Kammarrätten, utbetalas till mammans konto även om överförmyndaren för en period inte återkommit med till vilket konto som utbetalningen skulle ske. Överförmyndarens beslut enligt 13 kap. 19 § FB är således gällande varmed barnet ska få ny utbetalning av ersättningen.

Kammarrätten i Sundsvall, mål nr 3413-21, meddelad 2022-06-20.

JO riktar kritik: Kritik mot socialnämnd som inte involverade förvaltaren i flytt av en huvudman

En förvaltare anmälde till JO att en huvudman flyttats flera gånger utan att hen som förvaltare varken medgivit eller varit delaktig i utredningar. JO riktar kritik mot Socialnämnden för att förvaltaren varken fick del av beslut om boende enligt LSS och inte heller att förvaltaren gjordes delaktig i handläggningen.

Sammantaget menar JO att socialnämnden har ett långtgående ansvar att verka för en fungerande samverkan med en förvaltare. ”Han eller hon är satt att ta tillvara sin huvudmans intressen och måste därmed ges förutsättningar att fullgöra detta uppdrag”.

Justitieombudsmannen, dnr 9104-2020, meddelad 2022-08-25.

Övrigt

Uppdaterad vägledning om kundkännedom för banker. En god man för bortavarande kan öppna ett bankkonto

Svenska Institutet mot penningtvätt, SIMPT¹, har publicerat uppdaterade vägledningar efter sommarens remissrunda. Överförmyndares och SKR:s praktiska synpunkter har fått genomslag och det bör bland annat vara lättare för en god man enligt 11 kap. 3 § FB att hantera bankfrågor.

Det finns bland annat följande text i upplaga 4 om kundkännedom (sid 25):

När det saknas uppgifter om arvingen kan kontot öppnas för exempelvis ”okänd arvinge i dödsboet efter [NN]”. Finns det ytterligare information kring relationen mellan den okände arvingen och den döde kan detta läggas till. Det finns alltså viss information knuten till kontot. Kontot öppnas och företräds av en god man som har förordnats av överförmyndaren. Detta innebär sammantaget att förbudet mot att tillhandahålla anonyma konton inte bedöms aktualiseras när ett konto öppnas för arvinge som inte kan identifieras.

Uppdaterat cirkulär om ersättningar till familjehem m.fl.

SKR ger årligen ut cirkulär om bland annat ersättningar till familjehem. Cirkuläret 22:41², som avser 2023, har fått en utökad skrivning om jämkning ersättning till familjehem i vissa fall, kopplat till att en barnpension kan avse samma sak. Barnet bör dock som huvudregel kunna ha ett mindre sparande för cykel, körkort med mera.

Uppdaterat cirkulär om arvoden till förordnade ställföreträdare

SKR har publicerat ut ett uppdaterat cirkulär där viss ombearbetning har skett av cirkulär 18:7 utifrån såväl lagändringar som praxis. Det nya cirkuläret 22:31 finns på SKR:s hemsida³

Nyheter från Försäkringskassan

Hjälp Försäkringskassan genom att sprida information i era kanaler om myndighetens nyhetsbrev, om höjd pensionsålder och att ställföreträdare kan beställa underlag digitalt från och med 9 januari.

¹ [SIMPT, Svenska institutet mot penningtvätt](https://www.simpt.se/) (https://www.simpt.se/)

² [SKR:s cirkulär om bland annat ersättningar till familjehem](https://skr.se/skr/tjanster/cirkular/cirkular/2022/ersattningarochvillkorvidfamiljehemsvardavbarnungaochvuxnavardnadsoverflyttningarmedmeraforar2023.67815.html)

(https://skr.se/skr/tjanster/cirkular/cirkular/2022/ersattningarochvillkorvidfamiljehemsvardavbarnungaochvuxnavardnadsoverflyttningarmedmeraforar2023.67815.html)

³ [SKR:s cirkulär om arvoden och ersättningar till förmyndare, gode män och förvaltare m.fl](https://skr.se/skr/tjanster/cirkular/cirkular/2022/arvodenochersattningartillformyndaregodemanochforvaltaremedflera.67216.html) (https://skr.se/skr/tjanster/cirkular/cirkular/2022/arvodenochersattningartillformyndaregodemanochforvaltaremedflera.67216.html)

Beställning av underlag från Försäkringskassan

Om du har en huvudman med ersättning från Försäkringskassan ska du beställa underlag från dem inför din årsredovisning. Du beställer underlaget⁴ via Mina sidor på Försäkringskassans webbplats och tjänsten är tillgänglig under perioden 9 januari till 31 mars. Välj att logga in som ställföreträdare och logga in med ditt eget personnummer och bank-id.

Prenumerera på nyheter från Försäkringskassan

Vill du få nyheter från Försäkringskassan? Då kan du prenumerera på deras nyhetsbrev⁵ som riktar sig till dig i rollen som ställföreträdare. Du anmäler dig via Försäkringskassans webbplats.

Höjd pensionsålder

Vid årsskiftet höjs pensionsåldern i Sverige med ett år. Det påverkar även åldersgränserna inom vissa ersättningar inom socialförsäkringen. Du kan läsa mer om det på Försäkringskassans webbplats⁶.

Ändringen i merkostnadsersättning från och med den 1 januari 2023

För att ha rätt till merkostnadsersättning måste den som ansökan gäller och som är född 1958 eller senare ha fått sin funktionsnedsättning innan hen fyllde 66 år. Har personen beviljats rätt till ersättning och fortfarande har kostnaderna får hen behålla ersättningen även efter du fyllt 66 år. För den som är född 1957 eller tidigare måste hen ha fått sin funktionsnedsättning innan hen fyllde 65 år men personen får behålla ersättningen även efter hen fyllt 65 år om kostnaderna fortfarande finns kvar.

Meddela Länsstyrelsen och anslå

Av Förmyndarskapsförordningen 8 § framgår att Överförmyndaren före den 1 januari varje år ska underrätta länsstyrelsen om sin mottagningstid. Uppgift om mottagningstiden skall dessutom lämnas på lämplig plats i anslutning till den lokal där överförmyndaren har sin mottagning samt anslås på kommunens anslagstavla. En del kommuner har börjat avveckla sina anslagstavlor men Överförmyndare/Överförmyndarnämnder har ett

⁴ [Försäkringskassans webbplats, underlag till årsredovisning](https://www.forsakringskassan.se/myndigheter-och-samarbetspartner/for-dig-som-jobbar-inom-kommunen/bra-att-veta-for-dig-som-ar-god-man-eller-forvaltare/underlag-till-arsredovisning-for-stallforetradare)

(<https://www.forsakringskassan.se/myndigheter-och-samarbetspartner/for-dig-som-jobbar-inom-kommunen/bra-att-veta-for-dig-som-ar-god-man-eller-forvaltare/underlag-till-arsredovisning-for-stallforetradare>)

⁵ [Försäkringskassans webbplats, nyheter för ställföreträdare](https://www.forsakringskassan.se/myndigheter-och-samarbetspartner/for-dig-som-jobbar-inom-kommunen/bra-att-veta-for-dig-som-ar-god-man-eller-forvaltare/underlag-till-arsredovisning-for-stallforetradare)

(<https://www.forsakringskassan.se/myndigheter-och-samarbetspartner/for-dig-som-jobbar-inom-kommunen/bra-att-veta-for-dig-som-ar-god-man-eller-forvaltare/underlag-till-arsredovisning-for-stallforetradare>)

⁶ [Försäkringskassans webbplats, höjd pensionsålder](https://www.forsakringskassan.se/nyhetsarkiv/nyheter-press/2022-12-01-hojd-pensionsalder-paverkar-ersattningar-fran-forsakringskassan)

(<https://www.forsakringskassan.se/nyhetsarkiv/nyheter-press/2022-12-01-hojd-pensionsalder-paverkar-ersattningar-fran-forsakringskassan>)

starkare lagkrav att lämna dessa uppgifter i anslutning till lokal och utrymmet delas i övrigt med kommunens meddelande för flyttning av fordon. Två specialregleringar.

Årets sista webbsändning, ”aktuellt för överförmyndare” 16/12

Varmt välkomna på årets sista webbsändning, ”aktuellt för överförmyndare”, fredag 16/12 10:00- ca 11:30. Denna gång via Zoom.

- Genomgång av det uppdaterade cirkuläret om arvoden
- Genomgång av några rättsfall
- Medverkan från Bankföreningen
- Medverkan från FSÖ
- Med mera.

Join Zoom Meeting⁷

Meeting ID: 928 2369 1837

Passcode: 505692

Kommande kurser och webbsändningar

Den 26 jan Grundkurs granskning och arvodering för överförmyndare⁸

Fördjupande seminarium om förmynderskap och barnärenden planeras i april/maj. Vi återkommer med datum inom kort⁹.

Ytterligare utbildningar planeras för 2023. Vi återkommer med innehåll och datum senare under hösten. Har du önskemål? Maila till Kontaktcenter på SKR¹⁰.

Utbildningssatsning för nya och nyvalda inom överförmyndarområdet

SKR inbjuder till Sveriges bästa och mest uppdaterade grundkurs för nyvalda och nya inom överförmyndarområdet. Förutom flera namnkunniga föreläsare som är verksamma inom överförmyndarverksamheten har vi därutöver medverkan från Länsstyrelserna. Teori och praktik blandas utifrån vad som fungerar, vad som finns att tänka på och hur man kan tolka såväl ny som gammal lagstiftning. Program finns publicerat på länkar enligt nedan. Även de som varit verksamma under längre tid är välkomna

⁷ [Join Zoom Meeting](https://zoom.us/j/92823691837?pwd=dFpucWk4S0EvNE5EK3hLWm1DZWttQT09)

(<https://zoom.us/j/92823691837?pwd=dFpucWk4S0EvNE5EK3hLWm1DZWttQT09>)

⁸ [SKR:s evenemang/kurser, grundkurs granskning och arvodering för överförmyndare](https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/kurser_grundkurs_granskning_och_arvodering_for_overformyndare)

(<https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/grundkursgranskningocharvoderingforoverformyndare.67653.html>)

⁹ [SKR:s webbplats evenemang/kurser](https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/kurser) (<https://skr.se/skr/tjanster/evenemang.49623.html>)

¹⁰ [SKR:s kontaktcenter](mailto:info@skr.se) (info@skr.se)

för att ta del av de ändringar som skett genom lag eller praxis de senaste åren.

Utbildningarna ges på sammanlagt fyra orter och vid olika tillfällen. Se länkförteckning sista sidan.

23-24 januari	Göteborg, Clarion Post
1-2 februari	Stockholm, Clarion Sign
7-8 februari	Stockholm, Clarion Sign
15-16 februari	Malmö, Clarion Hotel Malmö Live
21-22 februari	Umeå, Folkets Hus
7-8 mars	Stockholm, Clarion Sign

Ytterligare kurser och seminarium planeras – besök gärna SKR:s webbplats med information om evenemang för att se aktuellt utbud¹¹.

Har ni frågor får ni gärna maila till SKR:s kontaktcenter¹²

Vi får från avdelningen för Juridik önska Er en God Jul och ett gott nytt år!

Kalle Larsson

Länkförteckning: grundkurser för nyvalda överförmyndare, ledamöter och tjänstemän

[Utbildningssatsning överförmyndarområdet, Göteborg, 23-24/1-23](https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/grundkursfornyvaldaoverformyndareledamoterochtjanstemangoteborg.66383.html)

(<https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/grundkursfornyvaldaoverformyndareledamoterochtjanstemangoteborg.66383.html>)

[Utbildningssatsning överförmyndarområdet, Stockholm, 1-2/2-23](https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/grundkursfornyvaldaoverformyndareledamoterochtjanstemanstockholm.66463.html)

(<https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/grundkursfornyvaldaoverformyndareledamoterochtjanstemanstockholm.66463.html>)

[Utbildningssatsning överförmyndarområdet, Stockholm, 7-8/2-23](https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/grundkursfornyvaldaoverformyndareledamoterochtjanstemanstockholm.66381.html)

(<https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/grundkursfornyvaldaoverformyndareledamoterochtjanstemanstockholm.66381.html>)

¹¹ [SKR:s webbplats om evenemang](https://skr.se/skr/tjanster/evenemang.49623.html) (<https://skr.se/skr/tjanster/evenemang.49623.html>)

¹² [SKR:s kontaktcenter](mailto:info@skr.se) (info@skr.se)

[Utbildningssatsning överförmyndarområdet, Malmö, 15-16/2-23](https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/grundkursfornyvaldaoverformyndareledamoterochtjanstemanmalmo.66520.html)

(<https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/grundkursfornyvaldaoverformyndareledamoterochtjanstemanmalmo.66520.html>)

[Utbildningssatsning överförmyndarområdet, Umeå, 21-22/2-23](https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/grundkursfornyvaldaoverformyndareledamoterochtjanstemanumea.66828.html)

(<https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/grundkursfornyvaldaoverformyndareledamoterochtjanstemanumea.66828.html>)

[Utbildningssatsning överförmyndarområdet, Stockholm, 7-8/3-23](https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/grundkursfornyvaldaoverformyndareledamoterochtjanstemanstockholm.66382.html)

(<https://skr.se/skr/tjanster/evenemang/hittaevenemang/kalenderhandelser/grundkursfornyvaldaoverformyndareledamoterochtjanstemanstockholm.66382.html>)